

DOI 10.31558/2307-2318.2020.4.9

УДК 338.12:636.5

JEL: O39

Ткачук О.М.,

д.е.н., професор кафедри економіки та міжнародних відносин,

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ORCID:0000-0002-1277-8202

doc.olga@ukr.net

Германюк Н.В.,

к.е.н., старший викладач кафедри аграрного менеджменту,

Вінницький національний аграрний університет

ORCID:0000-0001-9676-1127

natagermanjuk@gmail.com

СУЧАСНЕ УДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглядаються сучасний стан інноваційного розвитку підприємств. Досліджено шляхи фінансового забезпечення, проведено аналіз основних інноваційних процесів в сучасних умовах господарювання. Визначено окремі проблеми інноваційного розвитку підприємства. Розвиток підприємства неможливий без вироблення ним стратегічних напрямків своєї діяльності, які ґрунтуються на нововведеннях, маючи інноваційний характер та спираючись на використання праці персоналу. Слід зауважити, що процес впровадження інновацій породжує інноваційну діяльність, тобто діяльність, яка спрямована на використання і комерціалізацію результатів досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг. З огляду на таке трактування, інноваційна діяльність означає весь, без винятків, інноваційний процес, починаючи з появи науково-технічної ідеї, яка знаходиться в компетенціях управлінського персоналу. Можна стверджувати, що основним спрямуванням інноваційного процесу є новизна рішення, що є запорукою його подальшої конкурентоспроможності. Дослідження проблем організації та інноваційної діяльності на промислових підприємствах України виявило, що поряд із відсутністю діючих державних програм підтримки та фінансування інноваційних проектів, нестачею власних оборотних коштів, впровадження нововведень найчастіше вимагає значно більших витрат, ніж очікувалося при ухваленні рішення про інновацію; потенційно ефективні нововведення не впроваджуються або впроваджуються з великою затримкою у часі (внаслідок помилок в оцінці строків впровадження, опору впровадженню інновацій, недосконалої організації інноваційних процесів та відсутності розвинутої інноваційної інфраструктури). Важливість максимально швидкого виходу інновації підприємства на ринок (наприклад, нової продукції або послуги) стосується проблеми скорочення тривалості інноваційного циклу. Адже інновація будь-якого виду має системний характер і поширюється в усіх сферах діяльності організації та є головним фактором росту економічного ефекту.

Ключові слова: інновації, управління трудовими ресурсами, розвиток, інноваційна діяльність, підприємство.

Табл. – 1, Літ. – 10.

Постановка проблеми. В сучасних економічних умовах підприємство зможе підтримувати й підсилювати свої конкурентні позиції за умови активного впровадження інновацій у процеси виробничого, економічного, управлінського, соціального характеру. Інноваційна діяльність здійснюється не тільки в умовах ризику, але також в умовах систематичної, перманентно зростаючої невизначеності, тому керівництву підприємства треба вміти швидко та гнучко реагувати на зміни в економічному середовищі, що вимагає розробки та застосування засобів методологічного й математичного забезпечення для можливості прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо інноваційних проєктів, що реалізуються в межах промислового підприємства.

В умовах невизначеності перспектив розвитку промислове підприємство висуває більш жорсткі вимоги до обґрунтування прийняття рішень, що призводить до необхідності правильного поєднання інтуїтивних, психологічних методів із методами математичного вирішення проблеми. Тому дослідження інноваційного розвитку підприємств на сьогодні є важливим і актуальним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематиці інноваційно-інвестиційної діяльності приділяють велику увагу зарубіжні та вітчизняні вчені. На сьогодні існує значна кількість праць, присвячених різним аспектам інноваційно-інвестиційної діяльності. Це - праці роботи таких вчених, як О. Амоша, І. Ансофф, С. Аптекар, Ю. Бажал, І. Бланк, С. Брудник, А. Гальчинський, А. Голубенко, В. Жуков, В. Ковальов, Б. Койлі, Л. Кузьмінок, Д. Норконт, Т. Овчаренко, А. Пригожин, Т. Райс, П. Рогожин, З. Румянцева, О. Савчук, Б. Санто, Н. Соломатін, А. Сухоруков, П. Харів, В. Хобта, Й. Шумпетер та інших, у яких досліджуються види інвестицій і інновацій, фінансові інструменти, фінансові ринки, методика оцінювання інвестиційних проєктів тощо.

Однак, у відомих працях учених відсутні підходи до побудови цілісної системи управління підприємствами в умовах інноваційної діяльності. На більшості підприємств структури управління не адаптовані до вирішення складних завдань інноваційної діяльності. Управління здійснюється без урахування факторів ризику щодо невизначеності внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства.

Метою дослідження є визначення сучасного стану та проблем розвитку інноваційної діяльності промислового підприємства.

Виклад основного матеріалу. Розвиток будь-якого підприємства неможливий без вироблення ним стратегічних напрямків своєї діяльності, які ґрунтуються на нововведеннях, тобто мають інноваційний характер. Слід зауважити, що процес впровадження інновацій породжує інноваційну діяльність, тобто діяльність, яка спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг. З огляду на таке трактування, інноваційна діяльність означає весь, без винятків, інноваційний процес, починаючи з появи науково-технічної ідеї та завершуючи реалізацію виготовленого продукту. Можна стверджувати, що основним спрямуванням інноваційного процесу є новизна рішення, і при цьому його впровадження на підприємстві супроводжується позитивними змінами. [1, с. 68].

Дослідження проблем організації інноваційної діяльності на промислових підприємствах України виявило, що поряд із відсутністю діючих державних програм підтримки та фінансування інноваційних проєктів, нестачею власних оборотних коштів у підприємств, впровадження нововведень найчастіше вимагає значно більших витрат, ніж очікувалося при ухваленні рішення про інновацію; потенційно ефективні

нововведення не впроваджуються або впроваджуються з великою затримкою у часі (внаслідок помилок в оцінці строків впровадження, опору впровадженню інновацій, недосконалої організації інноваційних процесів та відсутності розвинутої інноваційної інфраструктури). Важливість максимально швидкого виходу інновації підприємства на ринок (наприклад, нової продукції або послуги) стосується проблеми скорочення тривалості інноваційного циклу. Адже будь-яка інновація має системний характер і поширюється в усіх сферах діяльності організації та є головним фактором зростання економічного ефекту [2, с. 97].

Ефективний розвиток та реалізація інноваційних проектів потребує значних обсягів фінансування. Це сприятиме вирішенню питання активізації інноваційної діяльності у промисловості України, створення пільгових умов, для тих підприємств, які впроваджують інноваційні технології та здійснюють науково-дослідну діяльність, збільшуючи при цьому кількість робочих місць.

В Україні фінансування інноваційної діяльності передбачає такі джерела:

- а) кошти державного бюджету України;
- б) кошти місцевих бюджетів;
- в) власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ;
- г) власні чи запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності;
- д) кошти (інвестиції) фізичних і юридичних осіб;
- е) інші джерела, не заборонені законодавством України, табл.1.

Високотехнологічне виробництво є підгрупою виробничих видів економічної діяльності, в яких витрати на дослідження та розробки перевищують 4% валового внутрішнього продукту (ВВП).

Високотехнологічне виробництво – це невелика складова економічної діяльності всіх розвинених країн. У світі цей сектор генерує 2,2% ВВП – від 0,05% (Панама) до 13,8% (Тайвань).

Таблиця 1

Структура фінансування інноваційної діяльності за джерелами

Група	Тип	Організаційна структура джерел в групі
Державні ресурси	власні	державний бюджет бюджети обласні, місцеві, районні; державний фонд фундаментальних досліджень; державна інноваційна компанія; позабюджетні фонди (пенсійний фонд, фонд соціального страхування, державний фонд зайнятості, інші фонди); податкові пільги для інноваційних організацій
	залучені	державна кредитна система; державна страхова система
	позикові	державні позики (державні займи, зовнішні займи, міжнародні кредити тощо); податковий інноваційний кредит
Ресурси підприємств (суб'єктів господарювання)	власні	власні інвестиційні ресурси підприємств, фонди розвитку виробництва
	залучені	внески, пожертвування, продаж акцій, додаткова емісія акцій; інвестиційні ресурси інвестиційних компаній-резидентів, у тому числі пайових інвестиційних фондів; інвестиційні ресурси страхових компаній-резидентів; інвестиційні ресурси недержавних пенсійних фондів-резидентів
	позикові	банківські, комерційні кредити; бюджетні цільові кредити; фонди венчурного капіталу; інвестиційні ресурси іноземних інвесторів, у тому числі комерційних банків, міжнародних фінансових інститутів

Високотехнологічний сектор України є меншим, ніж у більшості країн, виробляє 0,5% ВВП та надає роботу 0,5% зайнятих осіб. У цьому секторі функціонує лише 4,0% промислових підприємств (189 у 2017 р.). Проте він є найбільш інтенсивним у виробництві продукції та здійсненні інноваційної діяльності.

Частка доданої вартості у випуску продукції з 2014 р. зростає і з 2015 р. є найбільшою серед відповідної частки усіх технологічних секторів. Цьому сприяло зростання частки ВДВ у випуску продукції підприємств із “Виробництва повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування” (57,6% у 2017 р.).

Станом на 2020 рік зменшилась кількість підприємств промисловості, що провадили інноваційну діяльність, тому що відбулось скорочення промислових підприємств. Спостерігались також наступні прояви структурних змін, зокрема:

- середньо високотехнологічному секторі (на 18% порівняно з 2015 р.);
- середньо низько технологічному секторі (на 7% порівняно з 2015 р.);
- збільшилась інноваційна активність суб’єктів підприємницької діяльності, що пов’язано з пошуком нових ідей.

У порівнянні з 2016 р. обсяг фінансування інноваційної діяльності у 2020 р. в цілому по Україні зменшився як номінально, так і відсотках до ВВП промисловості – з 4,6% до 1,4%. Але фінансування інноваційної діяльності підприємств високо- та середньо високотехнологічного секторів промисловості у 2020 р. зросло (порівняно з 2016 р.) – на 0,1 та 0,9 %, відповідно.

Основним джерелом фінансування інноваційних витрат залишаються власні кошти підприємств у цілому по промисловості та у розрізі всіх технологічних секторів до 97% у 2019 р.

Частка власних коштів стабільно зростає серед джерел фінансування у підприємств високотехнологічного сектору.

Натомість, кошти державного бюджету становлять все меншу долю у фінансуванні інновацій цього сектору (з 15,9% у 2014 р. до 0,9% у 2019 р.) на користь середньо високотехнологічного сектору (з 0,04% у 2014 р. до 8,5% у 2019 р.).

У 2019 р. частка власних коштів середньо високо- та середньо низько технологічних секторів знизилась внаслідок зростання часток кредитів у фінансуванні інновацій обох секторів (до 8,8% та 10,2% загального обсягу фінансування відповідних секторів) та частки коштів державного бюджету у фінансуванні середньо високотехнологічного сектору (8,5% – зростання бюджетного фінансування виробництва хімічних речовин та виробництва озброєння) та частки коштів іноземних (6,2% – за рахунок металургійного виробництва). Тенденція залишається сталою: у 2019р. підприємства витрачали виділені на інновації кошти переважно на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – 64,7% загального обсягу фінансування інновацій або 5898,84 млн грн, що на 20,7 в.п. менше, ніж у 2016 р. Натомість частка витрат на проведення НДДКР зросла з 10,6% у 2016 р. до 23,8% у 2019 р [4].

Підприємства високотехнологічного сектору зростаючу частку витрат направили на придбання машин, обладнання, програмного забезпечення внаслідок одного з найвищих рівнів ступеню зносу основних засобів ВЕД “Виробництво інших транспортних засобів” (65,8%), до якого відноситься виробництво літальних апаратів і супутнього обладнання, та ВЕД “Виробництво комп’ютерів, електронної та оптичної продукції” (60,1%). Значну частку коштів цей сектор витрачає на проведення НДДКР – вищу, ніж в цілому у промисловості України.

Таким чином, не дивлячись на незначне місце високотехнологічного сектору у генерації ВВП та зайнятості України, як і у всьому світі, він є найбільш інтенсивним у виробництві продукції та здійсненні інноваційної діяльності. За багатьма показниками цей сектор є найкращим серед технологічних секторів, зокрема:

- частка ВДВ у випуску продукції стабільно зростає і досягла 38% у 2019р. – найвище значення серед усіх технологічних секторів;
- інноваційна активність підприємств досягла у 2019 р. 44,4%, що також є достатньо високим значенням;
- складає найвищу частку своєї ВДВ на інновації (спостерігалось у 2019 р. 6,8%) [1].

Аналіз інноваційних процесів в Україні дозволив встановити підвищення собівартості продукції. Зокрема, у продовж останніх років лише незначна частина підприємств України практикувала інновації. Основним напрямом інноваційної діяльності залишається придбання нових засобів виробництва. Пріоритетним джерелом інвестування залишаються власні кошти підприємств та отримані кредити. Діюча система оподаткування не стимулює довгострокові накопичення підприємств, завдяки чому в останні роки можливо було б реалізувати нові проекти. Українська інноваційна сфера не стала привабливою для інвесторів.

Сучасні умови розвитку економіки потребують пошуку нових дієвих шляхів досягнення та підтримки конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, що вбачається можливим через інноваційну орієнтованість їх діяльності. Відповідно це потребує подальших досліджень можливостей досягнення цього на засадах теорії людського капіталу.

Відтак головним завданням інноваційної політики держави є забезпечення збалансованої взаємодії наукового, технічного і виробничого потенціалів, розробка та впровадження механізму активізації інноваційної діяльності суб'єктів підприємництва, поширення інновацій по усіх сферах національної економіки. Трудовим ресурсам в цьому процесі відводиться суттєва роль.

При розвитку інноваційної діяльності підприємство ставить перед собою завдання виявлення і розвиток наукових можливостей, що вираженні кількісними і якісними показниками його науково-технічного потенціалу. Серед таких показників можна виділити стан виробничо-технічної бази, науково-технічна складова, інформаційні ресурси, організаційно-управлінська система, фінансові можливості та інвестиції в науково-дослідну діяльність, кількість засобів, що витрачені на наукові дослідження, ефект від появи нового товару на ринку по відношенню до конкурентоздатності. В контексті забезпечення якісної роботи всіх перерахованих факторів, а також для ефективної взаємодії цих показників важливе значення набувають трудові ресурси, їх склад, кількість і кваліфікація. В рамках інноваційної діяльності знання представляють собою ціле направлену координовану дію, що проявляється у досягненні цілі. Якість знань може оцінюватись по якості продукції або якості координації процесу. Тому знання управляють можливостями підприємства, а інтелектуальні активи ціняться вище матеріальних. В цих умовах управління матеріальними активами відходить на другий план, а підприємство повинно концентруватися на формуванні внутрішніх додаткових активів знань.

Антонюк В.П. розділяє кадри для інноваційної діяльності умовно на групи [5, с.42]:

- перша група об'єднує тих, які продукують інноваційні ідеї, генерують інновації – до них слід віднести науковців, дослідників, винахідників, раціоналізаторів, розробників нових видів продукції або послуг;

- друга група об'єднує тих, які втілюють інноваційні ідеї в життя, випускають інноваційну продукцію, освоюючи інноваційні технології тощо. До останнього серед інших можна віднести:

- запровадження стимулів до індивідуальних інвестицій в людський капітал, зокрема, вирахування з бази оподаткування особистих витрат на заходи з охорони та зміцнення здоров'я, освіти для себе та членів сім'ї, виплат до фондів пенсійного та медичного страхування тощо;

- запровадження податкових стимулів до інвестицій у самозайнятість: повне вилучення з бази оподаткування індивідуальних витрат на розвиток особистого підсобного господарства в сільській місцевості, придбання капітальних товарів для ведення особистого підприємництва, здійснення внеску у створення малого підприємства чи господарського товариства тощо;

Оскільки інноваційна діяльність підприємств є прогресивною формою розвитку, яка дозволяє досягти довгострокових конкурентних переваг, підвищити науково-технічний рівень виробництва та ефективність використання ресурсів підприємства. Вважаємо за доцільне розглянути комплекс заходів, спрямованих на активізацію та більш ефективне управління інноваційною діяльністю підприємств.

Одним із ключових заходів є пошук та оцінка можливостей підтримки інновацій. Наявність власних коштів підприємства, доступ до джерел інвестиційних ресурсів для фінансування інновацій, наявність і зацікавленість інвесторів у реалізації інновацій є найважливішими факторами успіху в інноваційному розвитку підприємства. Підтримка інноваційної діяльності підприємств залежить від специфіки об'єкта інвестування. За оцінками фахівців, норма прибутку для підприємств, що виконують дослідження і наукові розробки, складає в середньому 20-30 %. Норма прибутку від інвестицій в інновації для всього суспільства в цілому значно вища завдяки зовнішнім ефектам і складає в середньому від 30 % до 80%, а може досягти і 400% для окремих інвестицій, що характеризує інвестиції в інновації як високоприбуткові [6, с. 91 - 92].

Незважаючи на значний потенційний прибуток від реалізації інновацій, інвестування інноваційної діяльності підприємств є досить проблематичним. У першу чергу це пов'язано із самою специфікою інноваційної діяльності. Сутність і специфіку інноваційної діяльності визначають інвестиційні особливості. Для таких інвестицій характерний більш тривалий період окупності; високий ризик, пов'язаний з невизначеністю кінцевого результату реалізації інновацій. Окрім того, інвестиції в інноваційну діяльність підприємств не забезпечують стабільності надходження доходів, а також потребують великих одноразових капітальних вкладень. Однак, можливість одержання значно вищої норми прибутку порівняно з інвестуванням інших видів та сфер діяльності може компенсувати високий інноваційний ризик [6, с. 106].

Важливим заходом на шляху досягнення високого рівня управління інноваційними процесами є державна підтримка інноваційного напрямку діяльності підприємства. Аналіз чинного законодавства щодо регулювання інноваційної діяльності вітчизняних підприємств підтверджує, що в Україні концептуально не визначено результати інвестування як об'єкт регулювання і не забезпечено на достатньому рівні методичної основи для конструктивного регулювання результатів інвестування. Фактично загальне та спеціальне інвестиційне законодавство регламентує умови і порядок: вкладення і залучення ресурсів; оподаткування суб'єктів інвестування

і отримання ними податкових пільг; припинення інвестиційної діяльності. Відтак, існують значні прогалини в законодавстві, де прийняття менш важливих актів випереджує вихід більш важливих [6, с. 108].

Можливості підприємств у здійсненні інноваційної діяльності істотно розрізняються, оскільки вони залежать від кількісних та якісних характеристик інноваційного потенціалу підприємства, його відповідності обраному стратегічному напрямку інноваційного розвитку, перспектив реалізації інновацій у конкретних економічних умовах. Тому одним із пріоритетних заходів, спрямованих на активізацію інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств, є оцінка реальної спроможності, можливості та готовності підприємства до інвестування процесу реалізації інновацій.

Спроможність підприємства до інноваційного розвитку обумовлюється інноваційним потенціалом підприємства, тобто його здатністю реалізовувати інновації у межах обраного стратегічного напрямку розвитку. Можливість здійснювати інноваційну діяльність визначається потенційною спроможністю підприємства до інноваційного розвитку та сукупністю умов, що сприяють чи, навпаки, перешкоджають реалізації інновацій. Готовність підприємства до здійснення інноваційної діяльності визначається спроможністю до інноваційного розвитку і можливістю його реалізації, а також наявністю спонукального мотиву до реалізації інновацій, який може бути охарактеризований як сприйнятливість підприємства до інновацій [6, с. 110 - 112].

Готовність підприємства до інноваційного розвитку може бути охарактеризована як сприйнятливість підприємства до інновацій, яка визначається різними факторами, основними з яких є характеристики організаційної структури, особистісно-психологічні характеристики членів колективу, характеристики зовнішнього оточення та внутрішньо-організаційних зв'язків підприємства.

Таким чином, ефективне управління інноваційною діяльністю підприємств є одним з найбільш перспективних напрямків розвитку підприємств у сучасних умовах господарювання. Можливості інвестування інноваційної діяльності підприємств залежать від специфіки об'єкта інвестування. Особливості інвестування інновацій залежать від етапів інноваційного процесу підприємства, рівня значущості інновації, очікуваного ефекту від її реалізації, масштабу здійснення інновацій. Ці фактори визначають вибір потенційних інвесторів і джерел інвестування інновацій [2, с. 64 - 65].

Висновки. Управління інноваційною діяльністю підприємства передбачає управління вкладенням інвестиційних ресурсів у процес, спрямований на впровадження науково-технічних розробок з метою освоєння випуску інноваційної конкурентоспроможної продукції та покращення її якості, постійне удосконалення технології виготовлення та зайняття підприємством відповідної ніші на внутрішньому і світовому ринках.

Основною метою управління інноваційною діяльністю є створення механізмів ефективної взаємодії усіх складових науково-технічного розвитку підприємств, їх збалансованості та пропорційності, забезпечення високих темпів інноваційного розвитку необхідними інвестиційними ресурсами та підвищення ефективності використання коштів, вкладених у процес їх розширеного відтворення.

Лише активізація процесу інвестування в інноваційний розвиток може викликати якісні зрушення в техніці та технології виробничої бази промислових підприємств та покращити кінцеві економічні результати їх діяльності на основі підвищення якості управління збігом інвестиційного попиту та інвестиційної пропозиції на ринку інвестиційних товарів.

На державному рівні повинні максимально повно використовуватися всі важелі та стимули активізації інноваційно-інвестиційного процесу, створюватися сприятливі умови для сталого розвитку національних підприємств та збільшення частки їх власних накопичень, провадитися заходи з підвищення зацікавленості підприємств та організацій в активізації інноваційно-інвестиційних процесів та створюватися можливості їх фінансового забезпечення. Найважливішими напрямками вдосконалення управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств на державному рівні вважаємо: активізацію використання державних замовлень; розробку заходів із стимулювання випуску наукоємної продукції, конкурентоспроможної на світовому ринку, що збільшило б обсяги експорту; стимулювання імпорту нових перспективних патентів, ліцензій, видів обладнання; проведення урядом тарифної політики щодо обмеження імпорту певних видів товарів з метою захисту національних товаровиробників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про інноваційну діяльність: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 36. С. 266.
2. Галушчак О., Жаровська Н. Дослідження інноваційного розвитку машинобудівних підприємств з урахуванням основних ризик-факторів. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2012. № 2. С. 67–73.
3. Бондаркова В.М. Теоретичні основи інноваційного забезпечення підприємств. *Вісник СНАУ серія „Економіка та менеджмент”*. 2009. № 8. С. 93–97.
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Амоша О.І., Антонюк В.П., Землянкін А.І. Активізація інноваційної діяльності: організаційно-правове та соціально-економічне забезпечення: навч. посіб. Донецьк : ІЕП, 2007. 328 с.
6. Харків П.С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів: навч. посіб. Тернопіль : Економічна думка, 2003. 456 с.
7. Овчаренко Т.С. Проблеми інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств. *Вісник Київського національного університету. Серія „Економіка”*. 2002. №58. С. 63–69.
8. Олійник Л. В. Управління інноваційним розвитком підприємства на основі формування інноваційних програм підприємств. *Економіка і організація управління*. 2017. №3. С. 51-59.
9. Ткачук, О. М. Корпоративна культура як складова просторової економіки. *Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка*. 2017. № 1.
10. Kozlovskiy S., Baidala V., Tkachuk O., Kozyrskaya T. (2018). Management of the Sustainable Development of the Agrarian Sector of the Regions of Ukraine. *Montenegrin Journal of Economics*, 4, 169-184.

REFERENCES

1. Pro innovatsiinu diialnist: Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2002. № 36. 266.
2. Halushchak O., Zharovska N. Doslidzhennia innovatsiinoho rozvytku mashynobudivnykh pidpriemstv z urakhuvanniam osnovnykh ryzyk-faktoriv. Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava. 2012. № 2. 67–73.
3. Bondarkova V.M. Teoretychni osnovy innovatsiinoho zabezpechennia pidpriemstv. Visnyk SNAU seriia „Ekonomika ta menedzhment”. 2009. № 8. 93–97.

4. Ofitsiyni sait Derzhavnoho komitetu statystyky Ukrainy. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Amosha O.I., Antoniuk V.P., Zemliankin A.I. Aktyvizatsiia innovatsiinoi diialnosti: orhanizatsiino-pravove ta sotsialno-ekonomichne zabezpechennia: navch. posib. Donetsk : IEP, 2007. 328.
6. Kharkiv P.S. Innovatsiina diialnist pidpriemstva ta ekonomichna otsinka innovatsiinykh protsesiv: navch. posib. Ternopil : Ekonomichna dumka, 2003. 456.
7. Ovcharenko T.S. Problemy innovatsiino-investytsiinoi diialnosti promyslovykh pidpriemstv. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu. Seriia „Ekonomika”. 2002. №58. 63–69.
8. Oliinyk L.V. Upravlinnia innovatsiynym rozvytkom pidpriemstva na osnovi formuvannia innovatsiinykh prohram pidpriemstv. Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia. 2017. №3. 51–59.
9. Tkachuk, O. M. Korporatyvna kultura yak skladova prostorovoi ekonomiky. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu im. I. Franka. 2017. № 1.
10. Kozlovskyi S., Baidala V., Tkachuk O., Kozyrskaya T. (2018). Management of the Sustainable Development of the Agrarian Sector of the Regions of Ukraine. Montenegrin Journal of Economics, 4, 169–184.

Ткачук О.М., д.э.н., профессор кафедры экономики и международных отношений, Винницкий торгово-экономический институт КНТЭУ, ORCID: 0000-0002-1277-8202

doc.olga@ukr.net

Германюк Н.В., к.э.н., старший преподаватель кафедры аграрного менеджмента, Винницкий национальный аграрный университет, ORCID: 0000-0001-9676-1127

natagermanjuk@gmail.com

СОВРЕМЕННОЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье рассматривается современное состояние инновационного развития предприятия. Исследованы пути его финансового обеспечения, проведен анализ основных инновационных процессов в современных условиях хозяйствования. Определены отдельные проблемы инновационного развития предприятия. Развитие предприятия невозможно без выработки им стратегических направлений деятельности, основанных на нововведениях, носящих инновационный характер и опирающихся на использование труда персонала. Следует заметить, что процесс внедрения инноваций порождает инновационную деятельность, то есть деятельность, направленную на использование и коммерциализацию результатов исследований, разработок, а также предопределяет выпуск на рынок новых конкурентоспособных товаров и услуг. Учитывая такую трактовку, инновационная деятельность означает весь, без исключения, инновационный процесс, начиная с появления научно-технической идеи, которая находится в компетенциях управленческого персонала. Можно утверждать, что основным направлением инновационного процесса является новизна решения, что есть залогом его дальнейшей конкурентоспособности. Исследование проблем организации инновационной деятельности на промышленных предприятиях Украины выявило, что наряду с отсутствием действующих государственных программ поддержки и финансирования инновационных проектов, нехваткой собственных оборотных средств, внедрение нововведений зачастую требуют значительно больших затрат, чем ожидалось первоначально при принятии решения об инновации; потенциально эффективные новшества не внедряются или внедряются с большой задержкой во времени (вследствие ошибок в оценке сроков внедрения, сопротивления внедрению, несовершенной организации инновационных процессов и отсутствия развитой инфраструктуры). Важность максимально быстрого выхода инновации предприятия на рынок (например, новой продукции или услуги) иногда может касаться проблемы сокращения продолжительности инновационного цикла. Ведь последняя (любого вида) имеет системный характер и распространяется на все сферы деятельности организации, являясь главным фактором роста экономического эффекта.

Ключевые слова: инновации, управление трудовыми ресурсами, развитие, инновационная деятельность, предприятие.

O. Tkachuk, Ph.D., Professor of the Department of Economics and International Relations, Vinnytsia Institute of Trade and Economics KNTEU, ORCID: 0000-0002-1277-8202

doc.olga@ukr.net

N. Germanjuk, Ph.D., Senior Lecturer, Department of Agricultural Management, Vinnytsia National Agrarian University, ORCID: 0000-0001-9676-1127

natagermanjuk@gmail.com

MODERN IMPROVEMENT OF INNOVATIVE ACTIVITY OF THE ENTERPRISE

The article considers the current state of innovation and investment development of enterprises. The directions of financial support are investigated, the analysis of the basic economic indicators of innovative processes at these enterprises is carried out. Problems of innovation and investment development of enterprises are revealed. The development of the enterprise is impossible without the development of strategic directions of its activities, which are based on innovations having an innovative character. It should be noted that the process of innovation generates innovation, that is activities that are aimed at the use and commercialization of research and development results and leads to the release of new competitive goods and services. Given this interpretation, innovation means the whole, without exception, the innovation process, starting with the emergence of scientific and technical ideas and ending with the distribution of the product. It can be argued that the main direction of the innovation process is the novelty of the solution, and its implementation in enterprises is accompanied by a change in certain components of their operation. Depending on certain areas of innovation change in the enterprise it is necessary to introduce a clear system of innovative development, which should be based on the development of an effective innovation strategy, which is the key to the competitiveness of the enterprise. A study of the problems of organization and innovation in industrial enterprises of Ukraine found that along with the lack of existing state programs to support and finance innovation projects, lack of working capital, the implementation of innovations often requires much higher costs than expected when deciding on innovation; potentially effective innovations are not implemented or are implemented with a long delay (due to errors in estimating the timing of implementation, resistance to innovation, imperfect organization of innovation processes and lack of developed innovation infrastructure). The importance of the fastest possible entry of enterprise innovation into the market (for example, new products or services) relates to the problem of reducing the duration of the innovation cycle. After all, innovation of any kind has a systemic nature and spreads in all areas of the organization and is a major factor in the growth of economic effect.

Keywords: *innovations, investments, management, development, innovation and investment activity, enterprise.*